

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשנה

ערב שבת קודש
פרשת ויחי
י"ג בטבת ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

יום ראשון

ט"ו בטבת

מוצאי-שבת קודש: סוף זמן קידוש לבנה
לכתחילה - כל הלילה.

יום חמישי

י"ט בטבת

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד
(תניא, תורה-אור ולקוטי-תורה) לא נזכר כלל
על-דבר תעניות שובבי"ם [ת"ת] שבועות אלו
(מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה
שובבי"ם!... כי עיקר התיקון על-ידי תעניות אלו

(6) שבועות אלו כונו "שובבי"ם", ר"ת של שמות הפרשיות
"שמות, וארא... משפטים", ובשם האריז"ל מובא שימים אלה
מסוגלים לתקן גם היסוד. בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע.
ויש נוהגים בשנה פשוטה להתענות שובבי"ם, ובשנה מעוברת
שובבי"ם ת"ת (דהיינו גם בפרשיות "תרומה, תצוה" - פרמ"ג
בא"א סי' תרפ"ה). ויש המתענים כל זה רק בשנה מעוברת,
ומהם יש אומרים להתענות גם בפרשיות ויקהל ופקודי - מג"א
(שם) וראה במפורט בלוח דבר בעתו.

כבר נסתיים בדורות הראשונים⁷.

יום שישי

כ' בטבת⁸

יום סגולה⁹ - יום ההילולא של הרמב"ם ז"ל¹⁰.

(7) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 185, עיי"ש.
(8) ולא כ"ד בטבת (כנדפס בטעות בס' צמח דוד [ומשם לס'
מגדל עז עמ' רנו]) - לקוטי-שיחות כרך כו עמ' 26 הערה 1.
ביאור הקשר בין כ"ף (כתר, עשרים) לרמב"ם מופיע בסה"ש
תש"נ ח"א עמ' 245 ובסה"ש תנש"א ח"א עמ' 242 הערה 27
ובשוה"ג, ועוד.
(9) ס' השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 195. סה"ש תשמ"ז ח"א עמ'
258 הערה 77.

(10) בשנת תשמ"ה (לראשונה מאז תיקן הרבי את שיעורי
הרמב"ם היומיים) התקיימה ביום זה התוועדות לכבוד הילולא
דהרמב"ם (תורת מנחם - התוועדות ח"ב עמ' 1016). בשיחות
הקשורות לתאריך זה הדגיש הרבי פעמים רבות את הקשר
והמשותף בין הרמב"ם ואדמו"ר הזקן וספריהם בנגלה ובנסתר
(ראה גם שיחת כיכד טבת בלקוטי שיחות הנ"ל). ההוראה
היתה בדרך כלל שזהו זמן מסוגל לקבל החלטות טובות ללכת
בדרכיהם, ולהתחיל לקיימן, ולכל לראש תוספת קביעות עיתים
בלימוד תורתם, ובמיוחד בלימוד שיעורי הרמב"ם היומי.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ויחי

י"ד בטבת

אומר זאת.⁴
התועודות: "בעמדנו ב'שבת חזק' - צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות... וכדאי לקשר זה עם התועודות מיוחדת... כמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות. בהתועודות יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...), ויוסיפו בשמחה לגמרה של תורה"⁵.

עיי"ש.
 רגילים לומר 'ונתחזק' ז' בצירי, על-אף שבמקור הביטוי בפסוק בשמואל-ב ייב (וכמזוין בס' שולחן-הקריאה לברכות לבב, מנוד: 'ונתחזק' זו בפתח (ראה בארוכה בעניין 'חזק, ב'התקשרות' גיליון תרכ"ו הערה 1).
 4) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן-הקריאה פכ"ב, כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות השולחן סי' פד בבדי-השולחן סי"ג כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה 'חזק חזק ונתחזק' - לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סק"ז סי"ט), וגם הוא [=העולה] אומר [עם הקהל, ומברכם], כי נוסחא שלנו [שלא כמנהג צרפת בעבר והספרדים כיום] היא 'ונתחזק', עכ"ל.
 5) ספר-השיחות תשי"ח ח"א עמ' 233, עיי"ש.

* שם איתא שהפסק מענייני הסעודה אינו מעכב בדיעבד בין ברכה לאכילה; ומוותר לתחזיקה אם איראפשר בעניין אחר, ואכן, עי"פ דברי הרבי בהתועודות תשמ"ז ח"ב עמ' 462 הערה 13 - מוגה - "שאמירת הברכה קאי גם על העניין 'דחזק', עיי"ש. הרי זה ממש כמו שכתב הרבי בספר 'המנהגים' סי' 501 בעניין מנהגו באמירת היידי על התפוח ברי"ה בין הברכה לאכילה: "וכיון דא"א בענין אחר, הווי כדיעבד. ועי' גם בשו"ת 'ביעני אומר ד"א חז"ר' סי' ט.

שחרית: קריאת התורה!¹ בזמן קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את כל ספר בראשית (וכן בסיום שאר חומשי תורה), מנהג-ישראל (האשכנזים) לעמוד.² בסיום הספר אומר כל הציבור, ואחריו הקורא: "חזק חזק ונתחזק" וגם העולה לתורה

1) לעניין קריאת "חמשה מקראות שאין להן הכרע", שאחד מהם הוא 'רור' דפרשתנו (מטז), ראה ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 18 שקוראים כפי הטעמים הרגילים, אלא שאולי יש מקום לקרוא במהירות, עיי"ש, ועצ"ע (אגב, חידוש השערי אפרים (גטו) בזה "שלא לעשות הפסק" הובא גם בלקוטי מהרי"ח, סדר קה"ת דשבת, בפרשתנו).

2) רצוי שהקורא יפסיק קימעה לפני תחילת הפסוק (עכ"פ עד שיפסיקו היושבים לעמוד), כדי שהציבור ישמע היטב את קריאת הפסוק - ראה לוח 'דבר בעתו'.

3) ראה רמ"א סו"ס קלט שהביא מבית-יוסף בשם אורחות חיים מלניל מנהג שאומרים לכל המסיים לקרות בתורה בכל פעם 'חזק, והביאו באבודהם סדר קריאת התורה של שבת בשם אבן-הירחי, שכתב שזה מנהג צרפת ופרובינציה, ואילו מנהג ספרד [היה] לומר כן רק כשמסיימים כל ספר וספר מחומשי התורה. וראה המובא באורחות-חיים להרה"צ מספינקא שם, ובפרי-חדש שם כתב שהאמירה היא ע"פ מאמר רז"ל: "ארבעה צריכים חיזוק: תורה ומעשים טובים, תפילה ודרכי-אריך" (ברכות לבב), וראה מאור ושמש פ' פקודי בטעם הכפילה ג"פ.

וראה בעניין זה ב'דישימות' (חוברת קנה עמ' 6, יומן מנ"א תש"א. רשימת היומן עמ' תג), בשם כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ, שהטעם לאמירה זו הוא "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים", חיזוק "**להתחיל** ספר חדש", ולשאלת הרבי שאם כן, הרי זה הפסק - כיוון שעוסק בספר **הבא** ולא בזה שסיימנו - היה המענה מפתגם הרוג'ובי שכל התורה מהווה "תיבה אחת",

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג בטבת ה'תשס"ט - כ' בטבת ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בטבת	הל' טומאת צרעת פרק ב-ד.	הל' מלוה ולוה פרק ד.	מליית שח. שז.
ש"ק	י"ד בטבת	פרק ה-ז.	פרק ה.	מ"ע קיב.
א'	ט"ו בטבת	פרק ח-י.	פרק ו.	מ"ע קי.
ב'	ט"ז בטבת	פרק יא-יג.	פרק ז.	מ"ע קיא.
ג'	י"ח בטבת	פרק יד-טז.	פרק ח.	מ"ע קב. קג.
ד'	י"ח בטבת	הל' מטמאי משכב ומושב.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע צט.
ה'	י"ט בטבת	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע ק.
ו'	כ' בטבת	פרק ז-ט.	פרק יא.	מ"ע קו.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	צוות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 72 לפני הזריחה	ד' 120 לפני הזריחה	
5.21	4.54.4	12.18	11.48	9.13	6.49	5.48	5.26	4.37	ו', י"ג בטבת
5.21	4.55.3	12.19	11.49	9.14	6.49	5.48	5.26	4.38	ש"ק, י"ד בטבת
5.22	4.56.1	12.19	11.49	9.14	6.48	5.48	5.26	4.38	א', ט"ו בטבת
5.23	4.57.0	12.20	11.50	9.14	6.48	5.48	5.26	4.38	ב', ט"ז בטבת
5.24	4.57.9	12.20	11.50	9.14	6.48	5.48	5.26	4.38	ג', י"ח בטבת
5.25	4.58.8	12.20	11.50	9.14	6.48	5.48	5.25	4.38	ד', י"ח בטבת
5.26	4.59.7	12.21	11.51	9.14	6.47	5.48	5.25	4.38	ה', י"ט בטבת
5.26	5.00.6	12.21	11.51	9.14	6.47	5.47	5.25	4.37	ו', כ' בטבת

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
ויחי	4:17	5:33	4:31	5:34	4:21	5:32	4:36	5:36
שמות	4:23	5:39	4:37	5:40	4:27	5:38	4:42	5:42

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

התמסרות להכנת כל יהודי לגאולה

מדוע גרם יעקב לרחל סבל, להיקבר בדרך ולא במערת המכפלה?
 • דאגתה של רחל גם ליהודים רחוקים ביותר • ההוראה: יש לעשות
 הכול כדי לזכות יהודי נוסף בגאולה, לעסוק עם יהודים אחרים,
 'להשיבם לגבולם', גם אם הדבר כרוך בויתור על נוחות אישית
 משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר² קול ברמה נשמע גו' רחל מבכה על בניה וגו', והקדוש ברוך הוא משיבה יש שכר לפעולתך נאם ה' גו' ושבו בנים לגבולם".
 ונמצא, שענין הגאולה נעשה על-ידי פעולתה של רחל - כלשון הכתוב: "יש שכר לפעולתך... ושבו בנים לגבולם".
 ובפרט על-פי המבואר במדרשי חז"ל³ שכאשר ירמיהו הלך לקרוא לאברהם יצחק ויעקב ולמשה רבינו כדי לפייס את הקדוש ברוך הוא כו', לא נתפייס כו', עד ש"קפצה רחל אמנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה ריבוננו של עולם כו', מיד נתגלגלו רחמינו של הקדוש ברוך הוא, ואמר בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע גו' רחל מבכה על בניה גו' יש שכר לפעולתך גו' ושבו בנים לגבולם". היינו, שרחל היא זו שפעלה את ההבטחה ד"ושכו בנים

א. בפרשת השבוע¹ מסופר אודות דברי יעקב ליוסף בקשר לקבורת רחל: "ואני בבואי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם".
 ולכאורה יש כאן דבר והיפוכו: יעקב מבקש מיוסף שלאחרי פטירתו ייקחנו מארץ מצרים ויקברנו בארץ כנען, ואם כן, מה מקום להזכיר כאן שלא עשה כן לרחל אמו של יוסף?
 ומפרש רש"י, שאכן לכך נתכוון יעקב בדברים אלו - להבהיר ולשלול טענה זו, וכך אמר יעקב ליוסף: "אף-על-פי שאני מטריח עליך להוליכני להיקבר בארץ כנען, ולא עשיתי כך לאמך, שהרי מתה סמוך לבית לחם... ואקברה שם, לא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ... וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך, שעל-פי הדיבור קברתיה שם, כדי שתהיה לעזרה לבניה, כשיגלה אותם נבזרדאן והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על

שהוא "טוב יותר בסמיכות לאחרי' התפלה של שחרית, ומה טוב - תיכף...". אך לענין יום השבת - יש ללמוד לכתחילה את הפרשה של 'שביעי' [מן החת"ת של יום השבת] לפני תפילת שחרית, ועל-כל-פנים לפני סעודת היום.

הרב לוי יצחק רסקין, דומו"צ דקהילת ליובאוויטש, לונדון

הנהגת הרבי לשמוע קריאת התורה מתוך 'תורה תמימה'

ב'התקשרות' (גיליון תסט עמ' 18 וכן בגיליון תשמ"ו פר' לך-לך) הובאו סיבות אחדות מדוע החזיק הרבי חומש "תורה תמימה" בקריאת התורה¹¹.
 מעניין לציין שבתקליטור "הקריאה והקדושה" של הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן ע"ה לפני שמתחיל להקליט את קריאת התורה אומר [בתרגום מאידיש]:
 "ועתה אקרא את הטעמים עם הניגון, ואני קורא זאת מחומש 'תורה תמימה', כיוון שחומשים אלו הם חומשים מדוייקים. אגב, הרבי שליט"א בקריאת התורה גם מחזיק חומש 'תורה תמימה' וגם הרבי נ"ע נבג"מ זי"ע [כנראה הכוונה על הרבי הקודם] נהג להחזיק חומשים אלו". עד כאן.
 אולי אפשר לומר שהסיבה שהרבי החזיק חומש זה היא אכן בגלל שהרבי הקודם החזיק זאת, כפי שראו גם בדברים נוספים.

שניאור זלמן משי"צהב, ביתר עילית

11) אחרים העירו, שהרבי השתמש בחומש זה רק מפני שנקל למצוא בו מיד את מארז"ל על הפסוקים (ואומרים שהרבי אמר זאת מפורש באחת השיחות, שלא מצאנוה לע"ע). כן העירו, שבשיחות רש"י בשבתות היה הרבי משתמש בחומש אחר, הוצאת 'העולם' - המערכת.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

2) ירמ' לא, יד-שו.

3) פרש"י ירמ' שם, יד. פתיחתא דאיכ"ד כד.

1) מח, ז.

לגבולם".

וגם בעניין זה יש הוראה ולימוד בנוגע לעבודתן של נשיישראל, כדלקמן בארוכה.

ב. ובהקדמה - שבפירוש רש"י זה ישנם כמה וכמה לימודים והוראות, עד כדי כך שמכל תיבה ותיבה יכולים ללמוד עניין שלם כו', ונתעכב עתה על עצם העניין ר"ש בלבד עליו - דבר פלא הדרוש ביאור והסבר:

מוכן וגם פשוט שבדאי ידע יוסף את גודל מעלתו של יעקב אביו - ככל שאר השבטים, ועל אחת כמה וכמה יוסף, אשר "אלה תולדות יעקב יוסף", "בן זקונים". ומכיוון שכן נשאלת שאלה פשוטה: כיצד יתכן שיהיה בלבו של יוסף על יעקב אביו?! וכי לא תיאר לעצמו שיש ליעקב אביו סיבה מוצדקת להנהגתו?!

ותמיהה גדולה יותר - כשמספרים זאת בסמיכות לפטירתו של יעקב, כאשר "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ויקח את שני בניו עמו", "כדי שיברכם יעקב לפני מותו", והגע עצמך: יעקב שוכב על ערש דוי, ומתכוון להיכנס ל"עולם האמת"... ובמצב כזה יש בלבו של יוסף על יעקב אביו!...

ומזה מוכח, שלא זו בלבד שטענתו של יוסף אודות קבורתו של רחל אמנו היא טענה צודקת, אלא עוד זאת, שבגלל זה צריך שיהיה בלבו של יוסף על יעקב... ואין לו להעלים את הדבר מיעקב אביו, ואדרבה כו', עד שיעקב מתרץ ומסביר לו את הדבר, אשר, על-ידי זה מתבטל מה שיש בלבו עליו.

בודאי ידע יוסף שהנהגתו של אביו היא בתכלית השלימות, ואין להרהר אחריו כו'; אבל ביחד עם זה, מכיוון שהדבר נוגע לו כו', יש בלבו עליו - לא שמרהרו אחריו ח"ו, ופשיטא שלא נגרע מאומה ח"ו בכיבוד אב, כי אם שיש בלבו עליו, מפני שהדבר נוגע לו כו'. וכאמור, מכיוון שזוהי טענה צודקת, צריך שיהיה בלבו עליו, עד שישמע הסבר וביאור שיתקבל בשכלו.

וההוראה מזה - שכאשר יהודי רואה אצל

(4) וישב לו, ב.

(5) שם, ג.

(6) פרשתנו שם, א ובפרש"י.

רבו דבר המעורר תמיהה בעיניו, הרי ביחד עם זה שיוודע בוודאות שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות, ו"כל המזהרה אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכניה", צריך שיהיה בלבו עליו, היינו, שאינו מסתפק בעצם היריעה שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות, אלא עליו להשתדל להבין את הדבר בשכלו הוא, על-ידי זה ששואל את רבו וכיוצא-בזה. וכמו כן כשרואה שגדול בישראל טוען על הנהגתו של עוד גדול בישראל (כבנדרן דידן, טענתו של יוסף על אביו) - בודאי שאינו מהרהר אחריהם, לא על הטוען, ולא על זה שטוענים עליו, אבל ביחד עם זה נוגע לו לדעת ולהבין את הסברת הדברים.

...ועל-פי זה יש להוסיף בביאור מאמר רז"ל "בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", אף שגם בלא-הכי הבטיח הקדוש ברוך הוא שיוציא את ישראל ממצרים - מכיוון שכל דבר צריך לבוא באופן של הבנה והשגה בשכל האדם, הרי מובן שצריך להיות טעם והסבר שכלי על זכותם של ישראל לצאת ממצרים⁸, ועל זה מבארת התורה: "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים".

ג. ונחזור לענייננו - שמכיוון שליוסף היתה טענה על הנהגתו של יעקב אביו, הרי ביחד עם זה שאינו מהרהר אחריו חס-ושלום, יש בלבו עליו ואינו מעלים זאת ממנו, עד שיעקב מסביר לו ומבטל מה שיש בלבו עליו.

אמנם עדיין צריך להבין כיצד ביטל יעקב מה שיש בלבו של יוסף עליו על-ידי זה שהסביר לו ש"תהא (רחל) לעזרה לבניה כשיגלה בנזוראדן כו'" - מדוע צריכה רחל לסבול בגלל זה? וקושיא נוספת על יעקב: אפילו אם ישנה איזו סיבה שבגללה צריכה רחל לסבול - אין זה מתרץ עדיין את הנהגתו של יעקב שהוא זה שגרם לסבל זה בפועל ממש?!

ועל-דרך המבואר באגרת-הקודש⁹ שהן אמת ש"על הניזק כבר נגזר מן השמים", הרי "הרבה שלוחים למקום", ואין זה חשבונו של המזיק, ולכן

(7) סנהדרין ק"א, רמב"ם הל' ת"ת רפ"ה.

(8) להעיר מפרש"י שגות, ג, י"א.

(9) ר"ס כה.

ולפי זה, אף אם מתפלל במניין ספרדי של יוצאי מרוקו הנוהגים לומר רק חצי קדיש אחרי 'עלינו', יאמר רק 'חצי קדיש' כמנהגם, כיוון שהעיקר הוא מניין הקדישים, וכן הסכים גם הגרמ"צ גרוזמן שליט"א.

הרב בנימין כהן, כפר חב"ד

אופן ההיתר לסתימת חלון

בגליון תשמ"ז, במדור 'ניצוצי רבי' בסופו, מסופר אודות סתימת החלון [שבין הזאל הקטן שבי-770 לה'חדר שני], שכדי לחשוש לנאמר בצוואת רבי יהודה החסיד, הורה כ"ק אדמו"ר זי"ע לעשות בה חור, אפילו כגודל המחט.

וראויה היה להרב המלקט להעיר, שבמקום אחר (אג"ק כרך יג עמ' רצו), שערי הלכה ומנהג ח"ג עמ' (מו) מביא הרבי בשם כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע (אג"ק כרך ט עמ' שפה) להשאיר חלל של כטפח ומחצה, ע"ש.

וכבר עמד על קושיה זו העורך של ס' 'בית חיינו 770' (היכל מנחם, ירושלים, תשס"ד - עמ' 227), ורצה לתווך שבסיפור הנידון דובר על סתימה עראית - ולזה די גם בחור כגודל המחט, ואילו המדובר במכתב ק' הנ"ל הוא בסתימה קבועה - ולזה צריך לשייר שיעור גדול הרבה יותר. ויש לעיין עוד.

זמן לימוד שיעור חומש בשבת-קודש

כשולחן ערוך אדמו"ר הזקן³ מביא שתי דעות בדין העברת הפרשה 'שניים מקרא ואחד תרגום': לדעה הראשונה, עדיף פירוש רש"י מתרגום אונקלוס, ולדעה השנייה, ניתנה העדיפות לתרגום. ומסיק, ש"ירא שמים יצא ידי שניהם"⁴.

אך לפועל לא ראיתי ולא שמעתי בין חסידיו חב"ד שיעבירו את הסדרה עם פירוש רש"י. ומסתבר לומר, שאנו סומכים בזה על מנהגנו ללמוד בכל יום חומש עם רש"י [מתקנת לימוד שיעורי חת"ת]. וכנראה שלזה התכוון בהערת המו"ל לשולחן ערוך רבינו שם⁵.

עוד מבואר בשו"ע אדמו"ר הזקן שם⁶, שלכתחילה יש להשלים את קריאת שמו"ת לפני סעודת שחרית⁷, ובהערת המו"ל שם מציין לס' השיחות תש"ב⁸ שנכון להשלים קריאה זו לפני תפילת שחרית⁹.

מכל זה יש להסיק לכאורה, שאף-על-פי שלעניין זמן לימוד חומש עם רש"י ותניא בשאר ימי השבוע מבואר¹⁰,

(3) יס' הפר ס"ב.

(4) בספר השיחות תש"ב (עמ' 27 ואילך) נאמר שמשמעות הלכה זו היא, שלימוד פירוש רש"י הוא סגולה ליראת שמים.

(5) ציון ס. אך להעיר שעל השאלה "האם יוצאים י"ח לימוד חומש דחת"ת (ביום עש"ק או ש"ק) באמירת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום" ענה כ"ק אדמו"ר זי"ע "לא" (היכל מנחם ח"ב עמ' לח). אלא שהמדובר שם הוא אם אמירת שמו"ת תוציא יזי חובת חת"ת, ואילו נדו"ד הוא שהחת"ת משלים את השמו"ת בעניין פירוש"י.

(6) ס"ה.

(7) והוא על-פי צוואת רבינו הקדוש לבניו: "שלא תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה" (תוד"ה ישלים, ברכות ה, ב).

(8) שבהערה 5.

(9) קטע זה נעקט גם ב'היום יום' ד' טבת. על מקור ההעדרה להשלים זאת לפני שחרית, ציין בס' אוצר שמו"ת (ש. לאופר, ב"ב תש"ו) למחזור ויטרי (סלי קיז), רוקח (סלי נג), המנהיג (סלי ל), ועוד. ושמ, שבס' העתים (סלי קעד) לא ניחא ליה מנהג זה - בגלל האחרון הנגרם מכך לתפילת שחרית.

(10) באגרות קודש (חי"ז עמ' קמ"ז).

קדישים במניין נוסח אחר / סתימת חלון / שיעור חומש בשבת קודש / חומש 'תורה תמימה'

אמירת קדישים כשיטת חב"ד במניין נוסח אחר

בגיליון פ' ויצא (תש"נ) כתב הרב יוסף שמחה גינזבורג שליט"א בסעיף ב': "כבר נתבאר לאור מנהגנו 'שלא להרבות בקדישים', שאין ל'חיות' חסיד חב"ד המתפלל במנין שאינו חב"ד, לומר את הקדיש שאחרי שיר של יום... כיוצא בזה, לא יאמר את הקדיש שאחרי 'למנצח בנגינות' במנחה או 'שיר המעלות' בערבית הנאמרים למנהג הספרדים, אלא רק את הקדיש שאחרי 'עלינו' בתפילות אלו".

יש להעיר על דבריו, מכיוון שמנהג העולם לומר קדיש אחד (לכל היותר) אחרי 'עלינו', ואילו למנהג חב"ד ה'חיות' אומר שני קדישים אחרי 'עלינו': 'הא שלמא' אחרי 'עלינו', ואחר-כך משניות וקדיש 'על ישראל', הרי שאם הכוונה שיאמר רק קדיש אחד אחרי 'עלינו' - יחסר לו אמירת קדיש נוסף למנהג חב"ד, ואם הכוונה שיאמר את שני הקדישים כמנהג חב"ד - יגרום לטורח הציבור ותמיהה בקהל שלא יבינו מהו ריבוי הקדישים.

ולכן נראה, שעדיף שכן יאמר קדיש 'הא שלמא' אחרי 'למנצח בנגינות' במנחה, וכן אחרי 'שיר המעלות' בערבית במקום הקדיש שאחרי 'עלינו', ואחרי 'עלינו' יאמר את המשניות וקדיש אחד 'על ישראל'.

ושאלתי את הגרמ"ש אשכנזי שליט"א, רבו של כפר חב"ד, לדעתו בנידון, והשיב לי יתרה מזו - שאפילו אם יאמר קדיש 'הא שלמא' (ולא 'על ישראל') אחרי 'עלינו', כמנהג העולם, אין בכך כלום, מכיוון שהעיקר (ב'חיות' הקדיש) הוא מניין הקדישים ולא סוג הקדיש.

נמצא שחסידי חב"ד המתפלל במניין שאינו בנוסח חב"ד יאמר את הקדיש שאחרי 'למנצח' במנחה או 'שיר המעלות' בערבית, ואחרי 'עלינו לשבח', אם מנהגם לומר קדיש 'הא שלמא' - יאמרנו, ואם אין מנהגם לומר קדיש כלל אחרי 'עלינו', יאמר המשניות ויגיד קדיש 'על ישראל'², כיוון שהעיקר הוא כנ"ל מנין הקדישים, ולא סוג הקדיש.

(1) כאשר במקביל (עוד לפני שהציבור סיים 'עלינו') יסיים לעצמו את המשניות ומשנת ר' חנניה ו'אזיה שורות תניא", כדי שיוכל להתחיל מייד את הקדיש, אם ישנם עוד אומרי קדיש או שהציבור אינו ממתין לכך (מסתבר שכאן א"צ לומר זאת בקול כמ"ש בס' המנהגים עמ' 6, כיוון שלמנהגם בלא-הכי חייבים בקדיש כלשהו) - המערכת.

(2) אם הציבור מוכן לשמוע זאת (ראה שערי ה' ומנהג יו"ד ריש עמ' שטע, שהביע הרבי "פליאה גדולה" על המתאוננים ע"ז) - המערכת.

ובפרט - במערת המכפלה, שבה קבורים גם יצחק ורבקה, אברהם ושרה, וכן אדם וחווה¹³.

ומכיוון שכן, בודאי ובודאי שהיתה חפצה ביותר להיקבר במערת המכפלה, ביחד עם יעקב אבינו. אבל אף-על-פי-כן, בידעה שיבוא יום ונבוזראדן יגלה את בניה מארץ-ישראל - וויתרה רחל על הזכות להיקבר יחד עם יעקב אבינו במערת המכפלה, והעדיפה להיקבר "בדרך אפרת", כדי "שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן, והם עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה... ושבו בנים לגבולם!"

חייב לבקש ממנו סליחה, ולהשיב את הגזילה כו' (כמדובר בארוכה בהתוועדויות שלפני-זה¹⁴).

והביאור בזה בפשטות: כאשר רחל יודעת ש"תהא לעזרה לבניה כשיגלה נבוזראדן כו'" - הרי לא זו בלבד שאינה מצטערת וסובלת מהעובדה שנקברה "בדרך אפרת", אלא אדרבה, עובדה זו משמחת אותה, שכן על-ידי זה יכולה להיות "לעזרה לבניה", לבקש עליהם רחמים כו', עד שהקדוש ברוך הוא מבטיח לה "ויש שר לפעולתך... ושבו בנים לגבולם!" ומובן, שכאשר רחל שמחה על כך שיכולה

בשביל אותם בנים שחטאו וגלו כו' מוותרת רחל אמנו על זכות קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות ואלפי שנים!

וכאן רואים את גודל הפלאה מסירותה של רחל אמנו וראגתה לבניה:

מצד אחד מדובר אודות זכות קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות ואלפי שנים...!

ומאידך, מדובר אודות בנים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, בנים שיהיו במעמד ומצב בלתי רצוי, עד כדי כך שיתחייבו גלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", שהרי נבוזראדן מצד עצמו אין לו שום שליטה על בני-ישראל, ובמילא, מה שהגלם, אין זה אלא מפני שהתחייבו גלות...!

ואף-על-פי-כן, בשביל אותם בנים שחטאו וגלו כו' - מוותרת רחל אמנו על זכות קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות ואלפי שנים, ובלבד שעל-ידי זה תוכל להיות "לעזרה לבניה!!" אדרבה: כיצד יכולה היא לנוח על משכבה במערת המכפלה - כשבניה מתייסרים בגלות?!...!

ועל-פי זה מובן גם מה שרחל אמנו היא זו שפעלה את ההבטחה ד' ו"שבו בנים לגבולם":

להיות "לעזרה לבניה" - הרי זה מבטל מה שיש בלבו של יוסף על יעקב, שכן, הסיבה לכך שיש בלבו עליו אינה אלא בגלל שדורש טובת אמו, וממילא, לאחרי שיעקב הסביר לו שטובת אמו היא להישאר "בדרך אפרת", "שתהא לעזרה לבניה" - נחה דעתו.

ד. על-פי זה מובן עד כמה גדלה מעלתה של רחל אמנו - שהיתה מוכנה לוותר על הזכות להיקבר במערת המכפלה, מתוך שמחה וטוב לבב, וכל זה למה - כדי "שתהא לעזרה לבניה!"

והגע עצמך: בודאי ידעה רחל אמנו את גודל מעלתו של יעקב אבינו, ובפרט על-פי דברי רש"י¹¹: "האמהות נביאות היו", ולא עוד אלא שמצינו שגדלה מעלת הנבואה של האמהות לגבי מעלת הנבואה של האבות, כדברי רש"י¹²: "אברהם טפל לשרה בנביאות". וממילא, ידעה והבינה היטב את גודל המעלה בקבורה בסמיכות ליעקב אבינו.

(10) שיחת י"ט כסלו סל"א ואילך. לעיל ע' 58.

(11) ויצא כט, לד.

(12) וירא כא, יב.

(13) ב"ר פנ"ח, ד. הובא בפרש"י עה"ת חיי-שרה כג, ב.

יעקב אבינו - הלך לנוח על משכבו במערת המכפלה, וכן שאר האבות והאמהות; אמנם, רחל אמנו - שלא הייתה מסוגלת ללכת לנוח על משכבה במערת המכפלה, אלא נשארה "בדרך אפרת", לעמוד על המשמר לעזור לבניה כשיגלם ונבוראדן כו" - היא היא זו שעוררה את רחמיו של הקדוש ברוך הוא, באמרה "רחמי מי מרובין, רחמיך או רחמי בשר ודם..." "מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא, ואמר, בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן. . ושבו בנים לגבולם".

ה. והנה, הנהגתה של רחל אמנו מהוה לימוד והוראה לכל נשיישראל עד לימינו אלו - שעליהן לעשות כל מה שביכולתן כדי לפעול את העניין "ושבו בנים לגבולם".

והעניין הזה: ידוע¹⁴ שהגאולה מגלות האחרון היא באופן שונה מכל שאר הגאולות שלפני זה - שאפילו יהודי אחד לא יישאר בגלות, וממילא, כל זמן שישנו עדיין יהודי אחד שנמצא בגלות, מתעכבת הגאולה של כלל-ישראל, כלומר, שכלל-ישראל עומד וממתין לגאולתו של היהודי האחרון!

ופשיטא, שאין הכוונה שעומדים וממתנים מבלי לעשות מאומה... שהרי לא זוהי הדרך שבה ממתנים לדבר שחפצים ומשתוקקים ביותר שיבוא בהקדם הכי אפשרי; "לישועתך קוינו כל היום" פירושו - שעושים ככל האפשרי כדי למהר ולקרב את הגאולה!...

ומהדרכים לזה - על-ידי זה שפועלים את גאולתו הפרטית של יהודי זה שהיה במעמד ומצב ד"תינוק שנשבה", שיתקרב אף הוא ליהדות, תורה ומצוותיה, בכחינת "ושבו בנים לגבולם". אשר, על-ידי זה ממחרים ומקריבים את הגאולה הכללית דכל בני-

14) ראה לקו"ש ח"א בתחלתו. וש"נ.

ישראל - "ושבו בנים לגבולם" כפשוטו ממש.

ובעניין זה ישנה הוראה ונתינת כוח מיוחד לנשיישראל - מרחל אמנו, שמסירותה ודאגתה להיות "לעזרה לבניה" לא ידעה שום גבול, עד שפעלה את ההבטחה ד"ושבו בנים לגבולם", ועל-ידי זה סללה את הדרך לכל אחת ואחת מנשיי ישראל, שיתמסרו וידאגו לטובתו של כל אחד ואחת מישראל, גם כאשר הרבך כרוך עם וויתור על טובה אישית, כדי לפעול את העניין ד"ושבו בנים לגבולם"!

ובמכל שכן וקל וחומר:

רחל אמנו - הייתה צריכה לוותר על עניינים הכי נעלים העומדים ברומו של עולם, קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו; ובשביל מי - בשביל יהודים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, ולא עוד, אלא יהודים הנמצאים במעמד ומצב בלתי רצוי, עד כדי כך, שנתחייבו גלות.

ועל אחת כמה וכמה בימינו אלו - שכן, כל הוויתור הנדרש אינו בערך כלל וכלל לויתור של רחל אמנו, בסך-הכל צריכים לוותר על לינת לילה אחד מחוץ לביתה, או לאכול מאכל פחות טעים וכיוצא בזה, ומאידך, וויתור זה הוא (לא בשביל יהודים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, כי אם) בשביל יהודים הנמצאים בדורנו זה, ויהודים כאלו שהם בכחינת "תינוקות שנשבו", שלכן, כל מה שדרוש אינו אלא להראות להם את דרך היהדות, ואז פועלים אצלם את העניין ד"ושבו בנים לגבולם".

וכאמור, הוראה זו היא גם נתינת כוח - שכאשר עוסקים בעבודה זו, בודאי מצליחים לפעול את העניין ד"ושבו בנים לגבולם".

14) מהתוועדות ש"פ וחי' ה'תשמ"ו.

ה'תוועדות' תשמ"ו כרך ב' עמ' 311-316, בלתי מוגה)

"יששכר חמור גרם" - ההתעסקות בכירור וזיכוך החומר גורמת ומביאה לאדם שכר רב.

(צוואת הריב"ש ש"ק עמ' 34)

* * *

איתא בספרים ש'חמור' ראשי תיבות חכם מופלג ורב רבן. אומר רבי לוי-יצחק שניאורסון:

החמור, שמוכן תמיד לשאת משא כבד ואינו מתנגד לזה כלל, מסמל שיא של שפלות והכנעה. כשאדם קונה בנפשו את מידת הענווה והביטול הזאת - הוא זוכה להצלחה מופלגה בלימוד התורה. כמאמר "ונפשי כעפר לכול תהיה, (ועל-ידי זה) פתח ליבי בתורתך".

(לקוטי לוי יצחק לזוהר כרך א, עמ' רעז)

הנותן אמרי שפר (מט, כא)

שהם משפרין אמרים שניתנו בשופר (דברי תורה שניתנו על-ידי קול השופר) (ב"ר)

אומר כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':

'שפר' רומז לפנימיות התורה, הנקראת 'נופת צופים', והיא 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, כמו הנשמה שנותנת כוח לגוף (בזוהר מכנים את חלק הנגלה 'גופא', ואת חלק הנסתר - 'נשמתא'). פירוש הדברים:

התורה היא ממוצע בין המאציל ב"ה להנאצלים, והיא כוללת (ככל ממוצע) את שני הדברים המתחברים על-ידיה: הן 'הארת המאציל' הן 'שורש הנבראים'. 'הארת המאציל' שבתורה זו פנימיות התורה; ו'שורש הנאצלים' - חלק הנגלה שבתורה. זהו שנאמר (דברים טז) "הנסתרות - לה' אלוקינו, והנגלות - לנו ולבנינו".

פנימיות התורה 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, שתאיר ותזרח בו בחינת 'הארת המאציל'.

(אור התורה בראשית כרך ב, עמ' 756-שעט)

בנות צעדה עלי שור (מט, כב)

בנות צעדה: אליו תריסר שבטין... (זח"א רא)

בהמשך לזה מפרש הזוהר שהפסוק "רבות בנות עשו חיל" (משלי לא) אמור על השבטים, ומקשה: והלוא לא היו אלא שבטים-עשר איש, וכיצד נקראים 'רבות' ומתריץ, ש'רבות' פירושו 'גדולות', כמו "זעקת סדום ועמורה כי רבה", שפירושו 'גדלה'.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':

השבטים היו נשמות כלליות. בנשמתו של ראובן היו כלולות כל הנשמות הפרטיות של שבט ראובן; בנשמתו של שמעון היו כלולות כל הנשמות של שבט שמעון; וכן בכלם. לכן נקראו 'רבות'-גדולות, כי נשמותיהם היו 'גדולות': כל אחת ואחת מהן כללה אלפי נשמות פרטיות.

(אור התורה כרך י, עמ' 2288)

פרשת ויחי

פרשת ויחי

מדוע נקראת פרשתנו בשם 'ויחי', בשעה שהאירוע המרכזי שבה הוא פטירתו של יעקב אבינו, וכל המאורעות שבפרשה קשורים למאורע הזה?
אלא כל עוד יעקב חי, לא הוכח עדיין ברורות שחיותו הרוחנית (קרי דבקותו בה') היא בבחינת חיים אמיתיים. כי אמת פירושה דבר שאינו ניתן לשינוי והפסק, והרי גם לגבי צדיק נאמר (אבות פ"ב) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך".
רק עם הסתלקותו של יעקב, כשהתברר שהיה בתכלית הדבקות בה' עד הרגע האחרון, איראז הוכח שהוא חי חיים אמיתיים.
זאת ועוד: חז"ל אמרו (תענית ה) "יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". כי מכיוון שהדבקות בה' המשיכה להתקיים בבניו, שכולם היו צדיקים וקדושים, הרי זה כאילו לא מת.
לכן נקראת פרשתנו 'ויחי'.

(לקוטי שיחות חלק טו, עמ' 427-431)

* * *

על-פי הכלל 'נעוץ תחילתן בסופן' מובן שיש קשר מסויים בין הפרשה הראשונה של חומש בראשית לפרשה האחרונה. מה בין 'בראשית' ל'ויחי'?

אומר כ"ק אדמו"ר:
על "בראשית ברא" מפרש רש"י "בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו". זאת אומרת שהעולם נברא כדי שישאל ימלאו את הכוונה של 'דירה בתחוננים' על-ידי התורה. זה גם תוכן 'ויחי יעקב בארץ מצרים' - גם בהיותו בארץ מצרים, היה בבחינת 'ויחי', כי גם ממצרים - ערוות הארץ - עשה דירה לו יתברך.

(משיחת פרשת ויחי תשכ"ז)

יהודה אתה יודוך אחיך, ידך בעורף אויבך (מט,ח)

יהודה - רומז להודאה וביטול הבאים מעצם הנפש.
"יהודה אתה" - רומז להתגלות בחינה זו (אתה - משמעו לשון נוכח, גילוי).
"ידך בעורף אויבך" - בשעה שמתגלית בחינת עצם הנפש, אזי אויבך - הרע שבך, מפנה אליך את עורפו ובורח ומתבטל. לא כפי שהיה בשעת יציאת מצרים, שבני-ישראל ברחו מן הרע - "כי ברח העם" - והרע נשאר בתוקפו, אלא שעל-ידי התגלות עצם הנשמה הרע נדחה ונתבטל לגמרי.

(המשך תער"ב כרך ב, עמ' תתיא)

יששכר חמור גרם (מט,יד)

אמר הבעל-שם-טוב:
יששכר - יש שכר רב.
חמור - חומריות העולם והגוף.

פקוד יפקוד אתכם

כבר עשו תשובה ונסתיימו כל ההכנות

דורנו זה הוא הדור האחרון של הגלות והוא הדור הראשון של הגאולה - כהודעת והכרזת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו (על-שם יוסף הראשון שהודיע והכריז ש"אלוקים פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב"), שכבר נשלמו כל מעשינו ועבודתנו, וכבר כלו כל הקיצין וכבר עשו תשובה, וכבר נסתיימו כל ההכנות ובאופן ד"הכנה רבתי", והכול מוכן לסעודה דלעתיד לבוא, לווייתן ושור הבר ויין המשומר.

(משיחת ש"פ ויחי ה'תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 240)

שכבר יהיה "משיח בוודאי"

בנוגע לפועל, הכוונה היא שעבודת בני-ישראל עתה צריכה להיות "להביא לימות המשיח", לגלות כבר מיד בפועל איך המצב ד"הבאים מצרימה" בגלות הוא באמת מצב ד"גאולת-ישראל", על-ידי זה שמתכוננים בעצמם ומכינים אחרים למצב של "ימות המשיח".

כולל ובמיוחד - בקשר עם יום הילולת הרמב"ם - על-ידי חיזוק והוספה בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם, כולל - על-ידי השתתפות (או להוסיף חיזוק בזה, אם כבר משתתף) בלימוד הרמב"ם דכמה וכמה מבני-ישראל, ג' פרקים ליום, פרק אחד ליום או בספר המצוות,

ובפרט - בספר הרמב"ם עצמו - הלכות מלך המשיח - בשני הפרקים האחרונים של הלכות מלכים בסיום ספר משנה-תורה.

ונוסף ללימודו הוא בזה, להשפיע גם על עוד מבני-ישראל מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד'הועמידו תלמידים הרבה", ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי-יצו שעל-ידי עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו, שלאחרי שישנו כבר ה"מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו . . . ויכון כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה'", שאז "בחזקת שהוא משיח", שכבר יהיה "משיח בוודאי", על-ידי זה ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקיבץ נידחי ישראל . . . ויתקן את כל העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו'".

(משיחת ש"פ שמוות ה'תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 257)

תכלית סתימת הקץ

כשנמצאים בגלות, ב"צרת השעבוד", ובאופן של סתימת הקץ (שלא יודעים מתי תהיה הגאולה) - יכולים לבוא למצב של נפילת הרוח, עד לייאוש ח"ו. ועל זה באה ההוראה והנתינת-כוח דפרשת ויחי - שצריכים לידע שהמטרה והתכלית ד"צרת השעבוד" וסתימת הקץ, היא בשביל העילוי ושלמות הטוב - לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" (על-ידי זה ש"זרעו בחיים") לאמיתתו.

ולא עוד, אלא שגם כשנמצאים בגלות, בארץ מצרים ("כל המלכיות נקראו על-שם מצרים על-שם שהם מצירות לישראל"), יכול להיות מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים טובים (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות (כמו י"ז שנות חייו של יעקב בארץ מצרים), שעל-ידי זה היתוסף גם ב"ויחי יעקב" ברוחניות, על-ידי קיום התורה ומצוות, מתוך מנוחת הנפש והגוף.

(משיחות שבת פרשת ויחי ה'תשמ"ט. התוועדות תשמ"ט כרך ב, עמ' 153-152)

כבוד החיים והמתים

"יושב בגן עדן ושומע חסידות ממורי-וחמי" ... • עליית הנשמה וברכה ללומדי המשניות • כשהרבי סייע בקבורת אימו של הגרי"ד סלובייצ'יק • מערכה מיוחדת בעניין ניתוחי מתים והתייחסות במאמר ל'שלוחי מצווה' הי"ד שנרצחו • בעקבות יום השלושים של קדושי מומביי הי"ד

על כך עם הרבי, באמצעות הטלפון, והרבי הורה למזכיר הרה"ח ר' חיים יהודה שי' קרינסקי לנסוע עם כמה אברכים לטפל בקבורת אימו של הרב סלובייצ'יק.

שאלת ניחום על-ידי מכתב או שלוחים

הרבי לא נסע אל הרב סלובייצ'יק לנחמו, אולם כתב איגרת מיוחדת הנפתחת במילים: "בנוגע לניחום אבלים על-ידי מכתב". ובהמשך, על פתיחת המכתב: "...אם המכתב נפתח על-ידי האבל (אף שידוע שתוכנו - ניחום) והאבל פותח לקרוא בו - אין לך פתיחה גדולה מזו..." וחותם במסקנה:

על-פי כל הנזכר לעיל זה שמסיבות שאינן תלויות בו, הרי למרות חפצו ורצונו, אי-אפשר לו לבוא בעצמו לנחם אבלים שתי דרכים לפניו: על-ידי שליח... על-ידי מכתב... ויש בזה מה שאין בזה - והטוב שניהם יחדיו.

ואכן עשה כך הרבי גם בפועל, ששלח גם שלוחים לנחם את הרב סלובייצ'יק בשמו. השלוחים היו הרבנים הרב חזקוני והרב א"ס זיסקינד.

ביום שבת קודש בחודש טבת תשכ"ז שבק חיים לכל חי הת' יעקב דוד ע"ה קוטלרסקי. מיד אחרי הלווייתו חילקו את שישה סדרי המשניות בין תלמידי ישיבת תומכי-תמימים במונטריאל ובני-יורק, כדי לסיימם בתוך השלושים. כשהוכנסה הרשימה אל הרבי, כתב בתגובה:

ויעמדו כולם על הברכה בגו"ר [=בגשמיות ורוחניות] לאויש"ט [=לאורך ימים ושנים טובות] - ובנקודה הפנימית להיות ח"ל [=חסיד ירא שמים ולמוד].

בשבת שלאחר מכן, בעת ההתוועדות, ניגש אביו של הנפטר עם בקבוק יי"ש לרבי, והרבי אמר: "שהנשמה תהיה לה עלייה [ידי נשמה זאָל האָבן אַן עלייה!] הוא יושב בגן עדן ושומע חסידות ממורי-וחמי..."

חסד של אמת

בחודש טבת תשכ"ז נפטרה אימו של הגאון ר' יוסף-דוב הלוי סלובייצ'יק. באותם ימים הייתה שבתה של הקברנים, אנשי החברה קדישא', והיו קשיים בקבורתה. הרב סלובייצ'יק פנה לרב חזקוני בבקשה לשלוח כמה אברכים שיעסקו בכך, אולם הרב חזקוני השיבו שאין לו בעלות על בחורי ישיבה. הרב סלובייצ'יק הורשה לשוחח

ג' ריחות - איתא במדרש "הריח, ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש, וירח, ריח של חנניה מישאל ועזריה עולין מכבשן האש... וירח ה', הריח דורו של שמד... הדא-הוא-דכתיב... דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה" ("זה דורו של שמד שהיו דורשין ה' יתברך בכל נפשם").

ומשמעות הענין - שג' אופני המסירות נפש דאברהם אבינו, ולמעלה מזה המסירות נפש דחנניה מישאל ועזריה שאו היתה התמיהה והקושיא גדולה ביותר (שמזה מובן גודל הנסיון, וממילא, גם גודל המסירת נפש), דכיוון שכבר היה בית המקדש, וכבר היה הענין ד"יושב שלמה על כסא ה'", איך יתכן לאחרי-זה מעמד ומצב ש"עכו"ם מרקדין בהיכלו" (כדברי הגמרא ביומא).

וקושיא זו מתחזקת עוד יותר - שלכן גם המסירות נפש גדולה יותר באין ערוך - ב"דורו של שמד":

לאחרי כל אריכות הגלות... והגזירות והשמדות החמא-ליצלן... שכבר עברו - הייתכן שנמצאים עדיין בגלות, והיתכן שישנו עדיין החושך כפול ומכופל, עד כדי כך, שמזמן לזמן מתרחשים מאורעות כאלה... שאין עליהם שום ביאור... ושום הסברה... מכל צד ופנה - דבר בלתי מובן לגמרי!

ואף-על-פי-כן, גם במעמד ומצב כזה... עומדים בני-ישראל על מעמדם להיות "דור דורשיו" שכל דרישתם הוא להיות מבקשי פניך, שתהיה אצלם הפנימיות דהוי', ובאופן ד"יעקב סלה", שנמשך מהוי"ד דשם הוי' (ולמעלה יותר) למטה מטה ביותר עד לבחינת "עקב", ובאופן של נצחיות, כמאמר רז"ל "כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית".

המשיך הרבי ואמר:

וכל זה מודגש עוד יותר לאחרי חודש תשרי - שכבר היתה כללות העבודה דחודש אלול שענינה (כמו שכתוב בזמור שאומרים בחודש אלול) "בקשו פני את פניך ה' אבקש" [ובאופן ד"קוה אל ה' גו' קוה אל ה' (כסיום המזמור)], ב' פעמים, שישנו גם ה"חיוק" הדרוש], וכבר היתה הכתיבה והחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה... ועד לשלימות שבזה בשמחת-תורה, ולאחרי כל זה, רואים גודל החושך כפול ומכופל שאין למטה ממנו,

עד לענין שאירע עם "שלוחי מצווה" וכו' וכו', עם כל הענינים הקשורים בזה. ואף-על-פי-כן נשארים לעמוד בכל התוקף והנצחיות ו"סלה" על העניין ד"מבקשי פניך".

בהמשך הוסיף:

ידוע המבואר שיעקר ענוותנותו של משה היתה לגבי עבודת המסירות נפש שבדרא דעקבתא דמשיחא וכל זה למה, וכיצד בא הדבר ליד גילוי... - משום שנמצאים במעמד ומצב כזה שגם לאחרי כל ההעלמות... והסתרים... הנה כל דרישתם הוא להיות "מבקשי פניך" - עד כאן מהמאמר.

הוספה בתורה בגלוי תעורר חסדים גלויים

בסיום ההתוועדות אמר בהקשר הנ"ל:

בהמשך למדובר לעיל שיש לקשר כל ענין עם תורה הרי זה גם בנוגע להמאורע המבהיל, שיש לקשר זה עם תורה - "מושיבין ישיבה על קברו" - לייסד מוסד של תורה, ובפרט עבור יהודים שהגיעו ממדינה הזרה.

ובודאי שהתוועדות זו, על אחת כמה וכמה המוסד החדש, מהווה נחת רוח הכי גדול (לא רק בהסכמה, אלא נחת רוח הכי גדול) וקשור עם עליית הנשמה וכו' - בהיותו כבר במקומו בגן עדן, יחד עם רבותינו נשיאינו.

וכיוון שמקשרים זה עם הוספה בלימוד התורה בריבוי, הרי זה יומשך גם למטה בענינים שהם טוב הנראה והנגלה גם לעיני בשר, כלומר, לא רק ענינים שלענת עתה הם החסדים המכוסים, אלא החסדים המגולים דווקא, חסדים גלויים שנראים בעיני בשר.

וכל זה - גם כשנמצאים עדיין בגלות, וזה ימשיך ויביא - בקרוב ממש - את הגאולה מהחושך כפול ומכופל, שאז יראו שגם החסדים המכוסים הם חסדים מגולים, ועד לחסדים מגולים למטה מעשרה טפחים.

ועד לחסד הכי גדול - כהבטחת הקב"ה - שיוצאים מהגלות ונמצאים בהגאולה האמיתית והשלימה ואומרים (על כללות ענין הגלות) "אודך ה' כי אנפת ב",

בקרב ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב אמיתיים.

מסויימת בזמן כהונתו של הרב הראשי הרב הרצוג ע"ה, כאשר ביקשו את הסכמתו להיות בתנאים מסויימים, ובתנאי ששלושה רופאים יקבעו שהדבר נחוץ כו'. ואחד [הנלחם נגד "מיהו יהודי", והוא גם] עמד אז בראש משרד הבריאות, ושיגר אז מכתבים חשאיים להנהלות בתי הרפואה, רופאים וכו' להעניק רישיונות לניתוחי מתים, תוך בקשת היתרים לניתוחי נפטרים מלווים בהסכמת רופא. וכשהרב ניסה להתנגד איימו עליו וכו'. ואותו אחד הפך זאת ל"הישג דתי", ומכך השתלשלו כל הצרות צרות שגרם חוק זה!.. אבל בוודאי שאותו לוחם נגד ניתוחי מתים, לא יעניק מודעת תמיכה למי שנלחם בעד ניתוחי מתים!

הרבי סיים את דבריו:

ויהי רצון, אשר יעזור ה' שתהיה אריכות ימים ושנים טובות... ולא יהיה את מי לנתח!..

בהתוועדות אחרון-של-פסה תשל"ה (שיחות קודש' תשל"ה כרך ב' עמ' 37) ציין הרבי בין השאר:

כשמפלגה מסויימת נכנסה לפני כשנה לממשלה נגד פסק-דינים של כל גדולי-ישראל – הם טענו שכאשר יהיו פנים, בנקל יהיה להם להילחם ולתקן את חוקי "מיהו יהודי", גיוס בנות, ניתוחי מתים, ושמירת שבת. וממילא הכניסה לממשלה תהיה לטובת עניני התורה והמצוות. ולפועל, כל התחומים הללו לא רק שלא השתנו לטובה אלא עוד הוחמרו, רחמנא-ליצלן!

ושוב ציין זאת הרבי בשבת פרשת ראה (שם עמ' 427) באותה שנה:

הישיבה בממשלה אינה תורמת מאומה – לא בנוגע לניתוחי מתים, לא בנוגע מניעת הענקת היתרי עבודה בשבת, לא בנוגע תיקון "מיהו יהודי", הכנסת רפורמים לארץ הקודש, מניעת רחיצה מעורבת כו' – כל זה מפני שכשיושבים בפנים אין צורך בשום דבר, הדבר היחידי שהם צריכים זהו ה"כיסא"...

על הרבנים לתת פסק-דין

בחודש אדר א' תשל"ג הופנתה לרבי השאלה: האם יש חשש ניוול המת על-ידי שהרופאים יתחבו מחט – לאחר המיתה לא-יעלינו – בכבוד של

ילד שחולה במחלה אנושה, כדי להיוודע שורש מחלתו, ואולי יוכלו על-ידי זה לרפא עוד ילד שגם הוא נחלה במחלה זו, אך מצבו אינו אנוש כלי-כך. הרבי ('אגרות-קודש' כרך כח עמ' קמב) ביקש להזדרז במסירת התשובה, ולכן ציין בקצרה וביקש שהמענה יימסר בטלפון ("שלא לעכב המענה, מטלפנים"):

השקלא – וטריא בכל-הנזכר-לעיל באחרונים ידועה וגדלה, ובפרט לאחרונה (בקשר עם המצב בארץ-הקודש-תבנה-ותכונן). הכוונה להחרפת המצב בארץ-הקודש בנידון ניתוחי מתים.

אולם הרבי נמנע מלקבוע פסק-דין, וציין:

בנוגע לפסק-דין בפועל – שיין לאגודת הרבנים וכיוצא בזה.

בהזדמנות מסוימת דיבר הרבי בחריפות נגד גיורי דרום-אמריקה, והרבי ציין כי איננו רוצה לנקוב בשמות (שיסגירו את מוסרי הידיעות שהועברו לרבי).

הרבי הזכיר כי בכמה גזירות קשות רחמנא-ליצלן שהיו קשורות במסד הישראלי הרי אנשים ששמותיהם הגיעו לידי השלטונות נרדפו. הרבי ציין ('שיחות קודש' תשל"א כרך א' עמ' 433): ילדי טהרן, ילדי תימן, ניתוחי מתים וכו' – והוסיף: הפריעו לפרנסתם (של מוסרי המידע), וכן הפריעו לחינוך ילדיהם.

מסירות נפש בדור של שמד

ב' במרחשוון תשמ"מ נרצח בניוירוק הרה"ח ר' דוד אקונאווי הי"ד, יהודי ש"מסר את נפשו על תורה ויהדות ברוסיה", ו"נרצח בהלכו לעסוק בדבר מצווה". בהתוועדות מוצאי שבת פרשת נח, אור לז' במרחשוון ה'תשמ"מ, התייחס הרבי למאורע הנ"ל. תחילה במאמר דיבורי-המתחיל וירח ה' את ריח הניחוח גו', שנאמר בהתחלת ההתוועדות, שהתייחס כנראה גם למאורע הנ"ל של הריגה על קידוש השם, ובמהלך הדברים נחנק קולו של הרבי בככי עצור ('תורת מנחם – מנחם ציון' כרך ב, עמ' 424 ואילך):

על הפסוק "וירח ה' את ריח הניחוח" – שנזכר בו

נושא בווער – ניתוחי מתים

בהתוועדות שבת פרשת חיי שרה תשמ"ט, עם סיומה של מערכת הבחירות בארץ-הקודש, הקדיש הרבי לכך שיחה מיוחדת. את הבחירות דאז הגדיר: "מאורע ציבורי שהשתתפו בו רבים מבני-ישראל בארץ הקודש... שהתנהלה באופן של היפך האחדות לגמרי (כולל גם יהודים שומרי תורה ומצוות בהידור, שכיניהם גופא נוצר מצב של מחלוקת... נלחמו... חרב... רחמנא -ליצלן)". הרבי הקדים ואמר שמבלי הבט על ההתייחסות התורנית וההלכתית להגדרת המצב בארץ-ישראל, ומבלי שייכות כלל למעורבות בבחירות, מי הצביע למי, נוצר מצב של חילוקי דעות מוגזמים, ויש להשתדל לשבת יחד סביב השולחן ולהתדבר זה עם זה.

העצה היעוצה לכך היא:

למצוא נושא מסוים שיש עליו אחדות דעים, ולדון ביישומו בפועל, ומכך יוכלו לבוא אחר-כך לנושאים סבוכים יותר.

כדוגמה הציע הרבי שני חוקים: הראשון – חוק ההפלות, והשני חוק האוסר ניתוחי מתים (ללא רישיון של המשפחה כו').

המשיך הרבי ואמר:

חוקים אלו נקבעו בעבר, אבל, לפועל ממש לא שומרים ולא מקפידים על קיומם [הרבי ציין: "מסיבות שונות, שאין כאן המקום לדון בהם, כדי לא להטיל את האשמה על גורם זה או אחר, דבר שבוודאי לא יוסיף בענין האחדות"].

התועלת – תהיה כפולה: עצם יישומם של חוקים אלה הלכה למעשה (ואני נוגע בדבר).. שרצוני שיהודים יתנהגו על-פי השולחן ערוך, וגם קירוב הלבבות על-ידי הדיון בנושא המוסכם על כולם.

והתקווה חזקה שתתקבל הצעה זו – שבנקל לקיימה (מכיוון שאין צורך בחקיקת חוק חדש וכיוצא-בזה), ובכוחה להביא לקירוב הלבבות.

הצעה זו באה גם בשם של כל השלוחים (שעוסקים בהפצת התורה והיהדות מתוך אהבת ישראל ואחדות-ישראל) בכל רחבי העולם, שכינסם מתקיים כאן בשבת זו.

ניתוחים גם בנפשות החיים

סוגיית ניתוחי מתים הוזכרה עשרות פעמים על-ידי הרבי, כפי שכינה אותה "הצרה של ניתוחי מתים" (בהתוועדות י"א ניסן תשל"ד – 'שיחות קודש' תשל"ד כרך ב, עמ' 24), והרבי פעל בדרכים שונות לתיקונה.

"ניתוחי מתים הוא עניין הקשור הן בכבוד החיים, הן בכבוד המתים" – ציין הרבי בהתוועדות בשנת תשל"א ('שיחות קודש' תשל"א כרך א, עמ' 441-442).

בו' תמוז תשכ"ב משגר הרבי איגרת (גרפס בספר 'מקדש מלך' כרך ג, עמ' נח) ובה נאמר:

במענה למכתבו מג' תמוז, על-פי השמועה כאן, נכון הדבר להגיש תביעה בבית המשפט, באם יש חשש (על-פי מה שקרה בעבר) שלא יעבירו כל החלקים המנותחים [והלואי שהמשפט יועיל בכגון זה], ודי-למבין, ולחשיבות הדבר נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

בשנת תשכ"ז שיגר לרבי הרב הגאון רבי קלמן כהנא שני פרסומים על ניתוחי מתים. הרבי שיגר לו מכתב תשובה ב"ב שבת תשכ"ז ('אגרות קודש' כרך כד עמ' רפז-רפח):

תשואות-חן בעד שימת לבבו לשלוח לי שני הפרסומים בנוגע ניתוח מתים...
בהמשך כותב לו הרבי:

ובסיום מעין הפתיחה, יהי רצון שסוף סוף יבוא קץ לניתוחי מתים וגם, כמובן, ניתוחים שעושים בנפש החיים של אחינו בני-ישראל על-ידי מניעות והסתרים בדרך עלייתם בקודש, חיים על-פי תורת חיים ומצוות עליהן נאמר וחי בהם. וכל אותם הגורמים שהביאו לניתוחים האמורים עדי-ענה, הרי כפליים לתושיה וינצלו את תכונת עמ' ישראל, שהם עזים שבאומות, להלחם מלחמת הוי' ולכוף כל ישראל לילך בדרך התורה ולחוק בדקה,

ונזכה על-ידי זה לקיים בעגלא דידו היעוד בסגנון המורה הגדול הוא הרמב"ם אשר יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו' וילחם מלחמות ה', הוא משיח צדקנו, ויהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וכולי ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (סוף הלכות מלכים).

הפגנה שהרבי התעניין אודותה

בחודש סיוון תשכ"ט התקיימה מול הקונסוליה הישראלית בניו-יורק הפגנה נגד ניתוחי מתים. אחד מתמימי 770 דאז כתב אז לבני משפחתו בארץ-הקודש ('משבחי רבי' עמ' 137):

"היום התקיימה כאן בניו-יורק הפגנה נגד ניתוחי מתים מול הקונסוליה הישראלית מעריכים את מספר המשתתפים בכשמונת אלפים יהודים (כן - ירבו).

"נראה שהייתה הוראה לבחורים וכן לחברי הכולל שיכולים לנסוע ולהשתתף בהפגנה. "עלי-כל-פנים נסעו כמעט כל הבחורים - מלבד אלה שבאו מארץ-הקודש וכמו-כן כמעט כל אברכי הכולל, והיה מורגש שם שליבאוויטש נוטלת חלק בנושא".

בימנו של אחד המשב"קים מאותו יום נמסר כי הרבי התעניין בשעה שבה מתקיימת ההפגנה. כחצי שנה אחר-כך נשאל הרבי על-ידי ועד רבני העיר דטרויט אם כדאי בזמן הזה, כשהמצב בישראל הוא כו', לצאת במחאה נגד הנהגת פלוני וכו'.

הרבי באיגרת מיום א' ו' כסלו תשל" (אגרות קודש' כרך כו עמ' רמח) השיב על כך:

והנה כבר נעשה מעשה, שהמחאות נגד כמה עניינים שם הולכות ומתרבות ודווקא בשבועות וימים הכי אחרונים, ובמדינה זו בפרט ולא רק מאירגוני רבנים כי אם גם מאירגוני בעלי-בתים בקשר עם פרשת ניתוחי מתים, טלביזיה בשבת וכו'...

הרבי סיים בתקווה שכל אחד יהיה מודע לכך שצריך להיות ניכר ("אשר כל הרואה יכיר שהיא") "ארץ אשר עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה".

יש לציין כי למרות המעורבות הזאת בפעילות למניעת ניתוחי מתים, הושמעו לא פעם טענות על ליובאוויטש כי היא מתרכזת במאבק נגד 'מיהו יהודי' (ראה לדוגמא ב'תשורה' מט"ז מנחם-אב תשס"ה (סלאוין) עמ' 92) ולא על ניתוחי מתים וכדומה. הרבי התייחס לזה כמה וכמה פעמים

והסביר את חומרתו של חוק השבות וחילול ה' הגדול שנגרם בעטיו. הנה דוגמה (כ"ד טבת תשל"ח - 'לקוטי שיחות' כרך כא עמ' 290):

ישנם עניינים נוספים הדורשים תיקון - אולם אי יישומם אינו קשור בהתרסה גלויה נגד ההלכה; בנוגע לאותם חוקים, מושמעת סברה (בדיבור על' כל-פנים) שהם אינם מכוונים נגד תורת ה', אלא הם נובעים מתועלת כזו או אחרת.

כדוגמה - 'ניתוחי מתים' - נאמר שהם נעשים לצורך עניני רפואה, ואין מתפארים שהם נעשים נגד ההלכה!..

ושוב נדרש לדברים אלו גם בהתוועדות שבת פרשת בראשית תשד"מ (תורת מנחם התוועדיות תשד"מ כרך א' עמ' 344):

ישנם אמנם עניינים נוספים הדורשים תיקון - ניתוחי מתים, חינוך, וכיוצא-בזה, ובוודאי צריכים לעסוק ולהשתדל בתיקונם מפני החומר שבדבר כו', אבל חומרת הדבר דחוק "מיהו יהודי" היא להיזתה קשורה בחילול שם שמים, שכן, חוק זה נקבע לאחרי דיון והצבעה שבו הועמדה השאלה האם "הלכה" היא הקובעת ומגדירה את זהותו של יהודי, אם לאו. ולכן, חוק זה, המכוון באופן ישיר ומוצהר נגד ההלכה, מהווה חילול שם שמים במדה איומה והכי חמורה!

'מיהו יהודי' ראש לכל הבעיות

בשבת פרשת פינחס תשל"ד מזכיר הרבי ('שיחות קודש' תשל"ד כרך ב' עמ' 298) משהו שפרסם חיבור ובו טען שבעיית הנשים הנכריות ('מיהו יהודי'), היתה חמורה דווקא בימי עזרא, שאז בשאר התחומים היו חיי תורה-ימצוות כדבעי, לא כן עתה כאשר יש בעיות בתחומים אחרים, שמירת שבת, ניתוחי מתים וכו'.

הגיב הרבי: האמת היא שחומרת נשים נכריות עולה על כולה.

באותה שנה (אחרון של פסח - שם עמ' 55) התייחס הרבי שוב לטענה וציין כי אדרבה, גזרת 'מיהו יהודי' היא הגוררת את ניתוחי מתים, עבודה בשבת (נתינת היתרים לא נכונים) ושאר התחומים.

בהודמנות קודמת, בט"ו בשבט תשל"ד (שם

כרך א, עמ' 358), הסביר הרבי שיש גורמים שאין להם עניין לעסוק בלהט לא בניתוחי מתים, לא בשמירת שבת, לא במיהו יהודי, לא בבעיות המיסיון - כי אם בהשגת מטרות בתחום החינוך לעצמם ולכל אשר להם!

והתבטאות נוספת בהתוועדות בשנת תשל"ז ('שיחות קודש' תשל"ז כרך א' עמ' 357):

אותו אחד שהתעסק ב"מיהו יהודי", וגם התעסק ב"ניתוחי מתים" וכן בענין גיוס בני הישיבות - דבר שבוערת השם ירד מסדר היום!..

כמה חוקים וכמה החלטות התבצעו באופן שתחילה חתמו על דבר מה, ואחר-כך לקחו ושינו את הדברים עליהם הוסכם ונקבעו.

כך - ציין הרבי בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ב (שיחות קודש תשל"ב כרך א' עמ' 383) - עושים בניתוחי מתים וכו' וכו' - ואיני רוצה לערב עניין זה עתה משום שאמרו שרוצים לערב עניין של פוליטיקה, לא בעניין הלכה. שכן "ניתוחי מתים" הפכו לעניין של פוליטיקה".

[טוענים הם] ישנם אנשים הנלחמים כנגד חכמת הרפואה - הם המתנגדים לניתוחי מתים; לעומת אלה המצדדים ברפואה ורפואה וכו' בהכרח לבצע ניתוחי מתים.

אמנם יש פיראק על טענה זו, שיש כמה מדינות [בהן הרפואה מפותחת, למרות שאין מתבצעות בהן ניתוחי מתים] וכו' וכו' ואין כאן המקום להאריך בזה, אך עתה המדובר ב"מיהו יהודי"!

באמרת חז"ל "הם לא עשו אלא לפנים" השתמש הרבי בהודמנות ('שיחות קודש' תשל"א כרך א' עמ' 279):

כשפעם אחת עשו "סערה" עקב היתרי עבודה בשבת - מיד לאחר מכן הושתק העניין; כשעשו "סערה" עקב ניתוחי מתים - ושוב שקט; כשנערכה מחאה נגד הפעלת טלביזיה בשבת - שוב שקט; וכן יהיה גם בנוגע ל"מיהו יהודי"!!.. משום שהם אינם מתכוונים באמת לתיקון העניינים!

ויתור גורר ויתור על-ידי דתים

בהתוועדות ש"פ שלח תשל" ('שיחות קודש'

תשל"ל כרך ב, עמ' 354) הסביר הרבי:

כאשר באים אל אותם באי-יכוח שמתפקדים להגן על הדת, משיבים הם שאין הדבר גרוע יותר משאר העניינים, בדיוק כשם שוויתרו על עניינים נוספים.

...הוויתור על הפעלת הטלוויזיה בשבת, משום שקודם לכן ויתור על ניתוחי מתים... הוויתור בניתוחי מתים היה מפני הוויתור על גיוס נשים. ויתור זה היה המשך לאי הזכרת שם ה' במגילה הידועה ("מגילת העצמאות"), במקום לכתוב בעזרת השם (וכיו"ב) כתבו "צור ישראל" לשון המשמעות לתרי אפי!

ובהתוועדות שבת פרשת מטות מסעי של אותה שנה (שם עמ' 435) הוסיף:

זה דבר פלא:

כשהתעוררה בעיית ניתוחי מתים, עמד בראש [משרד הבריאות] יהודי דתי, שהפעיל את הדבר. כך גם בנושא היתרי עבודה בשבת... וכיוצא בזה בנושא "מיהו יהודי".

כשנה לאחר מכן ('שיחות קודש' תשל"א כרך ב' עמ' 267) מזכיר הרבי כי בג' פעמים הווי חזקה - ניתוחי מתים, היתרי עבודה בשבת (וכן בנוגע לטלביזיה בשבת), עד למפלה שלא היתה כמוה לכלל-ישראל בחוק "מיהו יהודי"!!..

מצבה של המפלגה [הדתית] לא היה ירוד ושפל כל כך - ציין הרבי בהתוועדות י"א שבט תשל"א ('שיחות קודש' תשל"א כרך א, עמ' 474) - וזאת בשל התנהגותם בגזירות ניתוחי מתים, היתרי עבודה בשבת, ולאחר-מכן - מיהו יהודי!

בחורף תשל"ה פורסמו בעיתונות מודעות תמיכה בכניסה של אותה מפלגה לממשלה. הרבי, בהתוועדות שבת פרשת וישב, התייחס לעניין וטען ששניים מן האישים ששמו פורסם במודעות בוודאי לא היה זה מדענים.

(הדברים הבאים נרשמו על-פי ראשי פרקים שהתפרסמו ב'שיחות קודש' תשל"ה כרך א' עמ' 535-535, וספר הזכרון רבני שלום שור עמ' צח עם השלמה משיחת ש"פ אמור תשל"ד - 'שיחות קודש' תשל"ד כרך ב' עמ' 104):

אחד מהחטומים במודעות התמיכה יינו יהודי שגר בארץ-ישראל והיה מהלוחמים נגד ניתוחי מתים. והמדובר [בתמיכתו לכאורה] הוא מתקופה